

SAMUIL MICU-CLAIN ȘI FOLCLORUL

— CU PRILEJUL ANIVERSĂRII A 150 DE ANI DE LA MOARTEA LUI —

ION MUȘLEA

Se împlinesc aproape 30 de ani de când ocupîndu-mă cu teza de doctorat în medicină a lui Vasile Popp, închinată obiceiurilor de înmormîntare ale romînilor, lucrare pentru care unul din principalii informatori fusese Petru Maior, scriam¹: «E o latură a activității fruntașului școlii latiniste care nu știm să fi fost relevată pînă acum . . . Maior nu s-a mărginit la . . . sfaturi și la trimiterea de materiale, ci . . . s-a și pronunțat în unele cazuri despre obiceiurile noastre de la înmormîntare, dînd și etimologia unor termeni tehnici». Dacă «anexa» scrisorii în care el însemnase obiceiurile de care «și-a putut aminti» ar fi fost păstrată — fapt care, spre regretul nostru, nu s-a întîmplat — ne-am fi dat și mai bine seama nu numai de «interesul pe care-l purta folclorului romînesc», dar și de felul în care considera manifestările lui².

Acum șase ani, istoricul D. Prodan a scos din uitare «Un manuscris al lui Gheorghe Șincai împotriva superstițiilor»³. Deși e vorba de o adaptare a unei cărți germane pentru combaterea credințelor deșarte, informațiile despre folclorul romînesc, ale celui de-al doilea fruntaș al școlii ardelenene, se văd lămurit. Se amintește în acel manuscris, atît de farmecele privitoare la «legarea» puștilor și săbiilor, de «aruncarea cu ciurul» pentru a descoperi pe tîlhari sau de datul în bobî și de strigoi, de «vintoasele cele cumplite» [care] «de dracul se stîrnesc»; de zmei, «focuri nebune», comori etc.⁴. E adevărat că Șincai dă unele obiceiuri în traducerea literală germană (așa de ex. «foc de lipse» nu e decît germ. «Notfeuer», în loc de «foc-viu» cum i se spune curent în romînește); dar găsim la el și apropieri de credințele romane, ca de ex. în cazul acelor «zeoae» ale rîurilor «ce se numea de strămoșii noștri romani (i) cei bătrîni . . . nimfe»⁵.

S-ar crede că preocupările lui Samuil Micu-Clain, cel dintîi reprezentant al școlii ardelenene, s-au îndreptat mai puțin spre folclor. Totuși, el e cel care s-a interesat chiar mai mult decît Maior și Șincai de anumite manifestări folclorice ale poporului său și cel care ne-a lăsat în manuscrisele sale date mai bogate despre unele obiceiuri și originea lor⁶.

Chiar în dicționarul său⁷, terminat în anul 1801, găsim mai multe noțiuni folclorice, explicate fie prin termenii respectivi din limbile latină, germană sau maghiară, fie prin definiții în latinește. Iată cîteva din cele mai interesante cazuri (în ordinea alfabetică și reproduse întocmai):

*Armînden Arbor virens, quam Valachî die prima Mai ante domos solent infigere*⁸.

¹ *Viața și opera Doctorului Vasile Popp (1789—1842)*. Cluj. 1928, pp. 125—126. Cf. și pp. 129, 133—134 139—140.

² În tot cazul, Maior îi trimisese material considerabil, de vreme ce Popp îl citează de vreo 12 ori (*ibid.*, p. 126). Cf. și nota 2 de la p. 9).

³ În «Studii și cercetări științifice» I, 1950, Fasc. 2, pp. 143—157 (Academia R.P.R., Filiala Cluj).

⁴ Cf. în general superstițiile înșirate la pp. 150 și 153. Tot aici relevăm, în treacăt, că «închinătorii bozilor» de la p. 150, nu trebuie explicați cu «clăi de fin», cum se întreabă comentatorul, ci cu «zei păgîni» (cf. și *Dicționarul Limbii Romîne, s.v.*)

⁵ *Ibid.*, p. 151.

⁶ N-am uitat interesul deosebit a lui Ion Budai-Deleanu pentru folclor, evident în motivele prelucrate în epopeile sale și mai ales în notele cu informații referitoare la viața populară. Dar pe Budai-Deleanu nu l-a interesat folclorul în sine, pentru valoarea lui documentară, ci din punct de vedere literar, el oferindu-i o sursă bogată de inspirație și elemente literare autentice-naționale pentru propria lui creație. De aceea, fără să trecem cu vederea preocuparea lui pentru folclor, credem că această problemă aparține domeniului literaturii.

⁷ Samuelis Klein, *Dictionarium valachico-latinum*. Bevezető tanulmányal közzétesszi Gáldi László. Budapest, 1944, p. 255.

⁸ Cf. și mai jos, unde ne ocupăm de obiceiurile descrise sau amintite de Clain în manuscrisul «Scurtă cunoștință a istoriei Romînilor».

Baerdaeoassa ⁹ Maschara, Ludio. Empusa. Manduc [h] us. eine Popanze, ein Poppelmann *Calushariu*, *Collisalius Saltator*, quales apud Romanos erant Collisalii. A testének ritka hor-dásától hires oláh tántzos. *Kaluser* nevezetű eine berühmte Art walachischer Tänzer Kalu-scheren genannt

Catcaun Calmucus vad ember, ember hussalölö ein Kobold, ein Menschenfresser.

Colinda, Sunt Cantilenae, quas Valachi in festo nativitatis D [omi] ni Nostri Iesu Christi per domos solent cantare ¹⁰.

Sunzuene, Flores flavi coloris, ex quibus Valachi coronas in festo S. Ioannis Baptistae faciunt ¹¹.

Turca (Tzurca), Mascara, quam juvenes Valachi in festis Natalis Domini Iesu Christi solent, facere,

Voea marini. V. Calcatura ¹².

Alți termeni folclorici de care se ocupă mai puțin sînt: *datina*, (« traditio, mos, consuetudino ») *deochiar* (« fascinat us infascinat us »), *sholomonariu* (« garabantziás Diák »), *smeu* (« ignis fatuus ») *strigoiu* (« sagus »), *strigoaie* (« saga, strix »), *vraja* (« varázslás ») etc.

Traducerile și explicațiile date în alte limbi sînt juste. Dacă de ex., la « catcaun », prima explicație (« Calmucus ») ar putea surprinde, nu trebuie să uităm că și în răspunsurile la Chestionarul Hasdeu (vol. XV, p. 416, Nr. 205) căpăunii sînt numiți odată « calmici ».

Aceste obiceiuri și superstiții îl preocupă constant pe Clain. La sfîrșitul dicționarului din care le luăm ¹³, la « Adnotationes », el își însemnează: « Palilia quid sint ? Mehes »; *voia*, probabil să treacă și această sărbătoare între cuvintele glosate.

Cu cît mai interesante sînt însă pentru folclorul nostru cele 9 pagini (140-149) din lucrarea lui rămasă în manuscris: « Scurtă cunoștință a istoriei Romînilor » ¹⁴. Ea a fost scrisă, probabil în ultimii ani ai secolului al XVIII-lea, poate chiar în 1800. Partea a patra e intitulată « Să arată cum că din Dachia de neam sînt [Romanii] dela Roma ».

Reproducem ¹⁵ și în întregime această parte, observînd că subtitlul de pe margo: « Aceea se adeverează din obiceiuri » se referă, de sigur, la titlul amintit mai sus al capitolului IV:

⁹. Citește: « birdăhoasă ». cf. *Dicționarul Limbii Romîne*, s.v. « burduhos ».

¹⁰. Cuvîntul a fost tratat și sub *colind*, *colindariu*.

¹¹. Cf. și mai jos, unde ne ocupăm de obiceiurile descrise sau amintite de Clain în manuscrisul « Scurtă cunoștință a istoriei Romînilor ».

¹². Cuvînt explicat astfel: « Calcatura, Item Phroenesis, Morbus caducus. Nyomás. Item Bolond-hagymáz. Nyavallya törés. [Föben-kellés]. das Tretten ». Credem că cuvîntul a fost copiat greșit, în loc de [ne] *voia* Mărinii, sărbătoare băbească « ținută pentru lovitură și pocitură » (Cf. I. — A. Candrea, *Folklorul medical romîn comparat*. București, 1944, p. 212, Nr. 16), deși tot așa figurează și la Ioan Molnar-Piuariu, principalul colaborator al lui Clain la dicționarul său (cf. Valeriu L. Bologa, *Terminologia medicală... a doctorului Ioan Piuariu...*, în « Dacoromania » IV 1924 — I 1926, p. 391).

¹³. Samuelis Klein, *Dictionarium...*, p. 458.

¹⁴. Manuscris în Biblioteca Academiei R.P.R., Filiala Cluj, provenit din Biblioteca Episcopiei din Oradea, avînd acolo cota 163 b. Foia de titlu și primele 32 pagini lipsesc. Titlul l-am luat din copia lui « Ioan Popovici, dascăl » făcută în anul 1800 (manuscris al Bibliotecii Filialei Cluj a Academiei R.P.R., provenit din Biblioteca Centrală Blaj, avînd acolo cota 71, Fondul Cipariu). (Cf. și Nicolae Comșa, *Manuscrisele romînești din Biblioteca Centrală din Blaj*. Blaj, 1944, p. 75, Nr. 71). La sfîrșitul celei de a doua pagini a acestei copii, găsim semnătura autografă a lui Clain. (Identificarea autorului copieii a fost făcută de către cercetătorul Theodor Pompiliu, de la Biblioteca Filialei Cluj, căruia-i exprimăm și pe această cale călduroasele noastre mulțumiri, ca și pentru ajutorul ce ne-a dat la descifrarea textului cirilic). — În copia lui Popovici, partea pe care o reproducem ocupă paginile 82—86. Manuscrisul original (Oradea), e broșat, cu cunoscutul scris mare al lui Clain; ici colo are ștersături. Copia dascălului Popovici e un ms legat în jumătate piele, cu scris frumos și inițiale roșii, dar cu mici omiteri sau adausuri, modificări sau greșeli. Iată cîteva din acestea: Popovici adaugă înaintea lui Traian: *Împăratul* (p. 82); înaintea lui Filip: *Apostolul* (p. 84); la propoziția: « așa fac romînii cînd joacă », el adaugă: *adece strigă verșuri* (p. 84). Copistul nu înțelege arhaicul cuvînt « băsnuia » (poeticii lor... despre cimpurile Elisiacești) și-l transcrie *bănuia* (p. 85). El cmite cuvîntul « brăduleți » — numele unui fel de colaci care se dau la Sin-Toader —, pe care, probabil, necunoscîndu-l, nu l-a înțeles. De asemenea nu reproduce textul celor trei trimiteri (note) ale lui Clain etc.

O altă copie se găsește la Biblioteca Academiei R.P.R. din București, cota 1307. Ea provine « Din Biblioteca episcopului Dionisie de la Buzău (dăruită de Min. Cultelor 17 IX. 1897) » și, după datele catalogului, ar fi fost făcută în anul 1801. Autorul copieii nu e cunoscut. La sfîrșitul introducerii, găsim, pe lîngă o semnătură îndescifrabilă, și data « 14 februarie 1834 » (și pe coperte se află însemnări date din anii 1827 și 1828). Partea care ne interesează e trecută pe filele 56—59. Scrisul e îngrijit. Dar și copia aceasta s-a făcut cu o oarecare neglijență. De remarcă că copistul transcrie în dialectul muntean; astfel: *ruminele*, în loc de « rominele »; *văraf*, în loc de « vătav »; *intre*, în loc de « intră »; *călușari*, în loc de « călușeari ». Și autorul ei scrie *bănuia*, pentru « băsnuia » etc.

¹⁵. Transcrierea textului s-a făcut după următoarele norme:

S-a respectat intru totul fonetismul textului original, punctuația și unele aspecte gramaticale ca: inconsecvențele în articulare, pluralul *nunte* pentru « nunți » și acordurile verbale de la imperfect și de la perfectul compus, de ex.: « Romanii cînd juca, striga în joc, și cînta carmine, sau verșuri »; « Traian Împărat în Dachia i-au așezat ».

Am modernizat însă ortografia, păstrînd doar grația lui Clain *noștri* pentru « noștri » și scriînd numele proprii și pe cele ale sărbătorilor religioase cu majuscule.

« A doa să adeverează din obiceiuri, cum că rominii sînt rămășițele romanilor celor vechi de Traian în Dachia așezați, cum învățați oameni au luat sama¹⁶ că ceale mai multe obiceiuri ale rominilor din Dachia sînt tocma acealea care, le-au avut romanii cei vechi din Italia. Pentru mai mare încredințare puțințele însemnăm aici: Era la romanii cei vechi de la Roma în zioa cea dintii a lui ianuarie sârbătoarea Iononii Dumnezeoia nuntelor: întru această zi la Sintvâsii, rominele noastre ținînd părintescul obiceia multe vrăji fac, ca să știe, carea fată să va mărita, și carele fecior să va însura întru acel an, și cine cu cine să va căsători. Adecă în sârbătoarea nuntelor, de nunte cearcă.

Romanii cei vechi de la Roma săptămîna cea mai depre urmă a Bahiferiilor, adecă cum zicem noi a cișlegilor, sau a dulcelui Crăciunului, o chiema zilele nebunilor. Rominii astăzi încă săptămîna cea mai de pre urmă a dulcelui Crăciunului o chiamă săptămîna nebunilor.

În luna lui februarie prăznuia romanii luarea lui Romulus întră dumnezei, și trimetea unii la alții daruri. Tocma pre acea vreme ruminii la Sintoader țin sârbătoare, și trimit unii la alții colaci, și brăduleți, și unii să prind frați.

Zioa cea dintii a lui martie romanii o chiema zioa matronelor întru pomenirea, cînd muierile au făcut de s-au făcut pace întră romani, și întră sabini. Tocma această zi rominii o chiamă zioa babelor.

În luna lui februarie în 28 de zile avea romanii sârbătoarea dumnezeizii fornicalia, carea și fornax sau cuptoriu s-au zis, pentru că întră alte jertve ce făcea întru această zi, aprindea grîu cu paiele neimblătite, și jertvea. Pre această vreme la lăsaturile postului de Paști rominii fac hodaiții cu paie, și le aprind cu care urmează, și închipuiesc paiele ceale cu grîu aprinse ale romanilor¹⁷.

Romanii în 28 a lui aprilie ține sârbătoarea florilor, cam pe acea vreme ruminii dumineca stîlpărilor norodul o chiamă dumineca florilor.

În zioa cea dintii a lui mai romanii ține festum umbraculorum, adecă sârbătoarea umbrelor făcîndu-și din frunzari umbrare înaintea caselor. Așa fac astăzi rominii, aduc armindeni frunzari ver [z] i și pun înaintea cășilor, și țin sârbătoare, măcarcă din rînduiala besericească nu iaste sârbătoare. Ținea romanii Sementinas ferias, ca piatra să nu le bată holdele: pentru aceeași pricină, țin și romanii¹⁸ joile din Paști, pină cînd vād claiе de grîu pe cîmp, carea iaste semn că acum piatra nu va strica grîul.

În 24 de zile a lui iunie la romani era sârbătoarea norocului fortis fortune¹⁹ și a doa zi a corăbiilor încununate. Într-aceeași zi rominii fac cununi din flori de sintzuane²⁰, pentru sârbătoarea sfîntului Ioan așa chemînd aceale flori, ca cum ai zice ale sfîntului Ioan, fac cununi, și le aruncă pe case, și de acolo vreau să știe norocul, adecă, de nu cade cununa jos, acela, cui au fost numită²¹ cununa, bun noroc va avea, că nu va muri întru acel an.

Ținea romanii sârbătorile, care le chiema Lupercalia, ca să nu le mince lupii oile. Țin și rominii la lăsatul postului Crăciunului o săptămîină, de nu taie cu foarfecile, ca să nu le mince lupii oile, aceste zile fiindcă la mijlocul lor iaste sârbătoarea sfîntului Filip, acum creștinii le chiamă Filipi.

În 24, și în 25 a lui dechemvrie făcea romanii jocul tinerilor, Ludos Iuvenales: așa fac feciorii, și featele rominilor noștri în 25 de zile a lui dechemvrie în sârbătorile Crăciunului își cumpără vin, și bucate, își²² adună, și fac jocuri.

De la calendele romanilor se trag colindele rominilor. Romanii cînd juca, striga în joc, și cînta carmine, sau verșuri²³: așa fac și rominii, cînd joacă.

¹⁶. Laonicus Chalcocondiles libro: II sive historia. Anton del Chiaro in libro cui titulus: Rivolutione di Valachia parte I (Nota lui S. Clain).

¹⁷. E interesant că și un folclorist de mai tîrziu, Gr. Sima a lui Ioan, cunoscut mai ales prin culegerile-i de povești, se întreba (în *Folșoara* — Sibiu I, 1886, p. 77), dacă aprinderea hodaițelor « să nu fie oare... o scumpă amintire din trecutul îndepărtat... sârbătoarea zeiței Fornax... »?

¹⁸. Greșit, în loc de rominii.

¹⁹. Sic.

²⁰. Grafia nesigură — poate « sintzuane »!

²¹. Destinată. Exact același termen se păstrează, chiar în legătură cu cununile de Sinziene, și la Orlat — Sibiu sat foarte apropiat de acela în care s-a născut Clain: « numînd pentru fiecare membru din familie cîte o cunună... » Răspunsurile la Chestionarul Hasdeu, vol. XVII, p. 116, Nr. 32).

²². Il.

²³. Nota lui Clain. În dreptul ei nu găsim însă nimic pe pagina 149, unde face trimitere pentru notele 1 și 3, cu atât mai regretabil, cu cît e foarte probabil că în ea Clain intenționa să dea cîteva exemple de strigături — poate cele mai vechi strigături românești! Dovada că el cunoștea existența și numele lor reiese și din cele ce spunea mai jos și anume: Collisalii romani... « cînta ca mine, adecă verșuri, strigături » (sublinierea noastră!).

Era la romani joc, care-l făcea în luna mai, cînd întru cinstea lui Romulus ținea Parentalia, sărbătoarea jucătorilor. Acești jucători, pentru că în Dealul Cvirinal avea Sacrumul său, adică besearica sa, latinește să zicea Colisalii, ca cum ai zice jucătorii dealului. Avea acea mai mare jucătoriu, după carele-l chema vates. Juca îmbrăcați cu haină peștriță roșie, incinși cu brîne de ținte, și în mîni ținînd hasta, sau sulița, și în cap avînd galer²⁴, și cucimă²⁵, și cînd juca cînta carmine, adică striga verșuri, strigături. Acestea astăzi la romîni nostri sînt călușerii, carii pre acea vreme a anului, în sărbătorile Rusalilor, de vreme ce creștini nu pot să ție sărbătoarea lui Romulus, umblă prin sate jucînd. Să zic călușarii, ca cum ai zice colisalii, pentru că romîni unde iaste în limba latinească l singur întră doao glasnice îl mută în r așa zic: scara, soare. în loc scala, sole: așa și aici collisalii zic colîșarii, și călușarii. Cel ce era la romani vates, la romîni nostri iaste vătav, și acestea să încing cu brîne de ținte, și cu năfrâmi să împodobesc, ca să aseamene hainele ceale peștrițe ale romanilor. În loc de hastă țin în mîni bite.

Feciorii romanilor de la anul 17 în sus purta chimeașe, carea avea sinul²⁶ chindisit cu roșu, și la grumazi baieri cu ciucuri: Așa poartă și feciorii cei junii ai romînilor.

Opinci cu cureale la picioare legate purta romanii, cei ce era în deregătorie puneau tureac din sus de opincă împrejurul piciorului, preste care înfășura curealele: Așa fac și romîni nostri.

Obiceai era la romani de lua simbur²⁷ de măr întră virvurile a doao deagete, și strîngînd simburele²⁷ cu virvurile deagetelor, pușca cătră fundul păharului, și dintru aceasta proceea de dragostele sale: asemenea fac și romîni pînă astăzi, pușcă, cum am zis cu simbure²⁷ de mă[r], și încătore sare simburele²⁷, zic că dintr-acolo-ș va lua muiare.

Ci și întră țeremoniile nuntelor romanilor celor vechi de la Roma, și întră [ale] celor de acum din Dachia, mare unire iaste: Fratele de mire, și de mireasă, ce iaste altă, fără numai feciorii, carii la romani să zicea patrinii, sau matrinii mirelui. Cu steaguri ducea romanii pre mireasă la casa mirelui, cum și acum fac romîni noștri. Romanii neveastii ceii noao da cheile, prin care lucru însemna, cum că să încumeate, și să încreade grija și paza căsii. Așa și la romîni nostri neveastii să dă punga și cheile, care apoi de brîu le poartă, cum fieșticine poate vedea.

Romanii puneau la mort un ban, ca să poată plăti cînd va trece la cîmpurile Elisiacești, după cum băsnuia poeticii lor: așa pun și romîni nostri încă și acum în multe locuri, un ban în mîna mortului. Patru oameni ducea pre mort la groapă, și era tomnite muieri, care să plîngă pre mort: rudeniile, și slujile ceale de casă petrecea pre mort cu capul gol, după ce-l băga în groapă, rudele, și prietenii arunca țărînă preste mort, după îngropăciune să punea ospăt, care să zicea a morșilor. Pre mort, cit murea, îl spăla cu apă caldă: tocmai acesteia fac și romîni nostri cei din Dachia.

Zilele cum le numea romanii cei vechi, așa le numesc și astăzi romîni cei din Dachia. Și obiceaiul că muierile romînilor, vinerea nu torc, și nu coasă, au nu vine de la cinstea, carea muierile romanilor o făcea Vinerii dumnezeoai.

Acestea sînt puține obiceaiuri, care le-am pus numai pentru arătarea, cum că romîni cei ce sînt astăzi în Dachia, sînt din romanii cei vechi de la Roma, pre carii Traian Impărat în Dachia i-au așezat, a căroră obiceaiuri, ca o moșie părintească, împreună cu legea creștinească le țin romîni cei proști în Dachia, că cei ce să țin mai scuturați, și deasupra prostiei mult s-au dat după obiceaiurile neamurilor, care stăpînesc acum Dachia»²⁸.

Acesta e materialul de obiceiuri romînești alese de Clain din mulțimea obiceiurilor pe care le cunoștea din copilărie și de mai tîrziu, pentru a le compara cu acelea ale «strămoșilor romani» și a dovedi astfel originea latină a romînilor din Dacia.

Nu e cazul să mai subliniem valoarea lor. Dar anumite precizări sînt, poate, utile.

Mai întii—o încadrare. De sigur, Clain nu este primul învățat care s-a interesat de obiceiurile poporului nostru. Am văzut că el însuși citează, într-o notă, cartea lui Del Chiaro, autorul celei dintii lucrări tipărite (1718), în care sînt amintite aspecte mai numeroase ale folclorului romînilor din Muntenia. Și Dimitrie Cantemir s-a ocupat, mai de aproape, de obiceiurile, de ființele demonice

²⁴. Sic, în loc de galea — cască, coif ?

²⁵. Cușmă, căciulă.

²⁶. Sic

²⁷. Sic.

²⁸. De ritibus Romanorum inter alios vide A. G.H. Nieuport (*Nota 3 a lui Clain*).

și de superstițiile poporului din Moldova. Lucrarea lui, care vede lumina tiparului abia în anul 1769, trebuie să fi fost cunoscută de Clain²⁹.

Obiceiurile și credințele vechi ale poporului român din Ardeal n-au fost însă atestate de cercetători laici, ci de către slujitori ai bisericii³⁰. Ei nu se ocupă de ele din interes științific sau din pură curiozitate, ca un Del Chiaro sau un Cantemir, ci ca să ia atitudine împotriva obiceiurilor și superstițiilor care contraveneau orânduieilor bisericești.

Cel dintii dintre ierarhii ardeleni care amintește de un număr mai mare de obiceiuri și superstiții, e mitropolitul Sava Brancovici. În anul 1675 el se ridică împotriva « popilor » care « se fac vornici la nunți . . . vrăjitori și măscărici », împotriva credincioșilor care « țin bobonoșaguri », fac « molitve pe dobitoace . . . țin vrăji, sărbătorile drăcești, marța și miercurea etc. »³¹.

Cițiva ani mai târziu, aceste măsuri împotriva vrăjilor, superstițiilor și obiceiurilor apar și într-un catehism tipărit³². E vorba aici de tot felul de « farmece, descitece și alte boboane », de « slovele » care fac, « să nu-i poată prinde arma » pe oameni sau care « vindecă pe bolnavul din nevoie »; de datul în bobi, de vrăjirea cu « ciure sau site », cu ajutorul cărora pot fi găsiți hoții³³; de vrăjile de dragoste ale feciorilor și fetelor etc.

Tot acțiunii de condamnare a unor credințe și vrăji, datorim materialul folcloric mult mai bogat din instrucțiunile date, o jumătate de veac mai târziu, de episcopul Petru Pavel Aron, care a păstorit la Blaj între anii 1751—1764. Având în vedere că această interesantă consemnare de obiceiuri și superstiții ale rominilor ardeleni stă îngropată într-un studiu de istoria bisericii³⁴, folosim acest prilej binevenit, când se vorbește de vechile datini ardelenesti, spre a le da în notă³⁵ și a le pune astfel la dispoziția folcloriștilor care încă nu le cunosc.

Baza cercetării vechilor obiceiuri ale poporului român din Ardeal o va constitui deci, de o parte: circulara episcopului care a fost primul sprijinitor al lui Clain³⁶, pe de altă parte: paginile din « Scurtă cunoștință de istoria Rominilor » a învățatului dela Blaj. Într-adevăr, aceste două lucrări se completează una pe alta, cu material din aceeași regiune și din aceeași epocă (anii din jurul lui 1750).

Dar ce deosebire între felul în care îl tratează cei doi! Episcopul condamnă cu asprime vechile obiceiuri, pe când Clain nu manifestă nici o pornire împotriva lor. O singură dată, când e vorba de « armindenii », spune nu numai că se pun frunzari la case, dar că se ține și « sărbătoare, măcarcă din rânduiala besericească nu iaste sărbătoare ». El, care participase, în anul 1773, la consfătuirea convocată de împărăteasa Maria Terezia pentru reducerea sărbătorilor³⁷, nu ridică nici un protest, ci doar înregistrează.

Această deosebire de atitudine se explică prin scopul urmărit de cei doi. Pe când Petru Pavel Aron vorbește ca om al bisericii, Clain argumentează ca un om de știință, preocupat să demonstreze o idee istorică.

Călcind pe urmele unor « oameni învățați »: străini, ca Laonikos Chalkondyles și Del Chiaro, dar și români, ca Miron Costin³⁸, care pretindea « să se cunoască neamul cu obiceiurile

²⁹. În trecut e amintită și în *Historia Daco-Romanorum* . . . « Foiaia pentru Minte » 1862, p. 90.

³⁰. Să nu uităm că, după Nicolae Iorga și Romulus Vuia (*Originea Jocului de călușari*, în « Dacoromania II — 1921/1922, n. 215, Nota 1), chiar și însemnările folclorice — între ele și problema călușarii, collișalii — ale lui Sulzer (*Geschichte der transalpinischen Daciens* — Viena, 1781, pp. 405—414) se datoresc, după însăși mărturisirea învățatului austriac, « unui membru al școlii ardeleni, care nu poate fi decit Petru Maior ».

³¹. Ștefan Meteș, *Istoria bisericii și a vieții religioase a rominilor din Ardeal* . . . I, pp. 233—234.

³². *Ștănea Pruncilor*. Bălgrad, 1702, pp. 68—69 și 74.

³³. Am văzut mai sus că pe acestea le amintește și Șincai.

³⁴. Augustin Bunea, *Episcopii Petru Pavel Aron și Dionisie Novacovici* . . . Blaj, 1902, pp. 387—388.

³⁵. « Pe cum combătea credința deșertă, tot așa zbiciuia episcopul Aron și obiceiurile păcătoase și păgânești ale timpului său înrădăcinate în viața poporului român: « Or avea grijă preoții, și or porunci poporenilor să se păzească de tot felul de nelegiuiri: vrăjitorii, descintătorii; fermecătorii; vârsări de ceară; de baiere, sau adevare de farmece: simvășii; focuri vii, săririi preste foc, trageri în apă a doua zi de Paști, colinde urite din noaptea Crăciunului, pentru carele mulți și de sfânta liturghie cu păcate de moarte atunci rămân: de niște mese a nu știu ce Doamne; de nedelele cele cu băuturi și cu jocuri, precum și de ieșirea cu crucea într-aceiași chip, la între hotară; de gilcevi la vovedenie, adică noaptea la oameni morți, când se adună, să nu gilcevească, cu lopeți pe spate să nu lovească: ci pentru suflatul a celui răposat, și pentru ale sale păcate lui Dumnezeu să seroaage: de plugul cel negru în vreme de ciumă . . . Așiderea cu de-a dînsul se vor sirgii a-i conteni de alt iarăși diavolească obicei, pe carii îndrăznesc a dezgropa morții, și așa ticăloși își arunează afulsanția, și, de nu se vor poacă, muncile de veci . . . Așiderea mare grijă or avea preoți și protopopi la ziua învierii Domnului a vesti, și a învăța norodul, ca să nu se lase a se înșela cu diavolul . . . cit nebăgînd în seamă de dumnezeiasca și bisericeasca poruncă: că să se ispeduiească tot omul, și să se cuminece înca la Paști, se îndestulează a minca nu știm ce fel de Paști, încă unii niște răsunoi purtînd în glugi le vînd, alții le cumpără nelegiuți . . . Iară pe alții pină într-atita îi orbește . . . hrînindu-i cu muguri ca caprele în loc de Paști . . . » (Am modernizat ortografia).

³⁶. Găldi, *op. cit.*, p. 16, nota 68.

³⁷. Cipariu, *Acte și fragmente* . . . Blaj, 1855, p. 127.

³⁸. În a doua ședere a sa la Viena, Clain a « preluat Cronica » acestuia (Cf. Găldi, *op. cit.*, p. 10).

că au ieșit de la Rîm», ni se pare cu totul firesc ca și Clain să fi căutat un argument în marea asemănare a unora din obiceiurile poporului său cu acelea ale romanilor. El cunoștea datinele și credințele țăranilor noștri atît din satul natal (Sadu, lângă Sibiu), cît și de la Blaj și din vizitațiile canonice făcute împreună cu episcopul Grigore Maior, pe care-l însoțise³⁹ pe Cîmpia Ardealului și prin ținutul Crasnei. Pentru dovedirea originii române a poporului său, Clain a trecut în revistă toate obiceiurile pe care le-a observat, le-a auzit sau le avea în minte. El nu s-a oprit însă decît la acele a căror romanitate i se părea mai ușor de susținut.

Deși problema aceasta nu formează obiectul articolului nostru, remarcăm în treacăt că, din obiceiurile românești citate de Clain, cele cu mai multe șanse de a reprezenta o filieră romană sînt doar zilele Filipilor cele rele de lupi (din «Lupercalia»⁴⁰ și opreliștile pentru cusut și tors în ziua de vineri — ziua Venerii⁴¹).

Celelalte paralele cu sărbătorile romane sînt, în general, transmițeri de la popor la popor sau cazuri de poligeneză. Clain a făcut apropieri forțate sau naive, explicabile pentru acea epocă și pentru entuziasmul cu care frunțașul școlii ardelenne căuta cu orice preț argumente pentru originea noastră. Așa trebuie să considerăm de ex. călușerii (din «collisalii»), ziua babelor (din ziua «matronelor»), aruncarea cununilor de sinziene pe casă (explicată prin sărbătoarea încununării corăbiilor) sau darurile de la Sin-Toader (asemănate cu cele obișnuite la romani la «luarea lui Romulus între zei»). La fel trebuie socotite și unele obiceiuri de la nuntă și înmormîntare.

Dar, pentru noi, valoarea notelor lui Clain despre viața populară, nu constă în paralela cu unele obiceiuri sau sărbători ale romanilor, ci în faptul că ele reprezintă consemnarea, pentru întia oară, a unor vechi și interesante motive, precum și a unor precizări prețioase, în legătură cu ele. Așa sînt:

- a) Zilele nebunilor
- b) Obiceiurile înfrățirii de la Sin-Toader
- c) Aprinderea «hodaițelor»
- d) Ținerea joilor de după Paști
- e) Ținerea Filipilor
- f) Întrunirea și petrecerea feciorilor și fetelor la Crăciun, cu vin și «bucate»
- g) Cultul «vinerii dumnezăoaiei»
- h) Practica⁴⁴, dispărută poate de mult, a împușcării de către tineri cu simburi de măr

într'un pahar, pentru a afla în ce parte se vor căsători.

O altă valoare, și poate cea mai mare, a însemnărilor folclorice ale lui Clain constă în faptul că ele au deschis noi perspective în viața culturală a romînilor ardeleni, întru cît le-a atras atenția asupra importanței și semnificației obiceiurilor poporului și a culegerii lor.

Se va spune însă: cum li se poate atribui această valoare, dacă ele au rămas îngropate în manuscrisul lui Clain? Lucrările au luat însă o dezvoltare neașteptată și anume: partea manuscrisului care se ocupă cu obiceiurile a avut o considerabilă și interesantă circulație. Am văzut mai sus că o copie făcuse, încă pe cînd mai trăia Clain, dascălul Nicolae Popovici, iar a doua, un cărturar muntean, pe care nu l-am putut identifica. Alte copii s-au făcut, aproape sigur, mai tîrziu și nu ne îndoim că vor fi descoperite cu timpul. Mai mult: părți din paginile închinete de Clain obiceiurilor au ajuns chiar să fie publicate în ajunul revoluției de la 1848.

³⁹ Idem, *ibid.*

⁴⁰ Cf. și I.-A. Candrea (*larba fiarelor*, București, 1928, p. 136): «Filipii sînt reminiscențe prețioase din viața păstorească a Romanilor cari serbau la mijlocul lui februarie Lupercaliile pentru fîrerea oilor de rapacitatea lupului». — În ce privește originea romană a altor credințe și obiceiuri, tot I.-A. Candrea — de a cărui probitate și seriozitate științifică nu se îndoiește nimeni — mai relevă două cazuri. Vorbînd despre credința că femeia care merge torcînd pe drum sau la muncitorii de pe cîmp, coboște a rău, credință întîlnită la noi, la Pliniu și la populația din Abruzzi, el scrie (*op. cit.*, p. 14): «În orice caz nu se poate spune despre credința de mai sus că s-a născut independent la Romani și la Romîni. Ce legătură firească poate exista între furcă și roadele de pe cîmp, încît în mintea simplistă a poporului să fi încolțit, de o parte și alta, în mod spontan, exact aceeași credință? . . . Urmează deci că o credință de felul acesta nu este și nu poate fi decît o *moștenire directă*, foarte prețioasă, din comoara de credințe a vechilor Romani, transmisă nealterată în decursul veacurilor, din tată în fiu, populațiunii. . . de pe malurile Dunării». Vorbînd apoi (p. 15) de altă superstiție — agonia grea a celui ce a pus cîndva un jug de boi pe foc, superstiție pe care iarăși n-a găsit-o decît la Romîni, Auvergnaiți, Abruzzi și Sicilieni — susține, fără s-o fi găsit atestată la vreun scriitor latin, că «e firesc să presupunem că ne-a fost transmisă de Romani».

⁴¹ Cf. și I.-A. Candrea, *op. cit.*, p. 18.

⁴² Aici trebuie să subliniem că Samuil Clain notează un amănunt care nu se mai cunoaște de mult, anume că se țin atîtea joi «pînă cînd vîd clăie de griu pe cîmp».

⁴³ Și aici e cazul să relevăm amănuntul dat de Clain: «li se zice Filipi, fiindcă la mijlocul acelor zile iaste sărbătoarea sfințului Filip».

⁴⁴ În tot cazul, noi nu cunoaștem o practică asemănătoare la romîni. E probabil că ea a existat și s-a pierdut sau n-a fost consemnată de nici un culegător. Clain n-a avut de ce să invente, după cum nu a inventat nici celelalte obiceiuri, care toate sînt atestate. De altfel, rolul simburilor de măr în oracolele de dragoste e cunoscut și în folclorul german (Cf. *Handwörterbuch des deutschen Aberglaubens*, VII, p. 409, VIII, p. 1488), nu însă în felul descris de Clain: «pușcarea cu virvurile degetelor în pahar».

Intr-adevăr, «Calendarul» pe anul 1846, editat de Clozius, la Sibiu, are, între alte articole — toate desemnate — și unul intitulat: «Despre unele obiceiuri vechi ale Românilor»⁴⁵. În Calendarul pe anul 1847, găsim un alt articol: «Despre serbările vechilor Romani, obiceiuite și între Români de astăzi». În acesta sînt înșirate 10 din cele vreo 22 obiceiuri amintite de Clain. În prezentarea lor, regăsim numeroase propoziții și forme identice de exprimare, din care se vede clar că autorul articolului le-a luat din manuscrisul lui Clain⁴⁶, sau, mai degrabă, Damaschin Bojinca, din «Anticele» căruia calendarele sibiene pentru anii 1848—1849 reproduseseră o serie de paralele între obiceiurile romane și cele românești de la nuntă și înmormîntare?

De sigur, în articolul din Calendar e amplificată descrierea unor obiceiuri, autorul bazîndu-se pe ce s-a scris sau s-a publicat între timp sau pe cunoștințele lui personale. De asemenea, el omite reproducerea unora din termenii latini. Cine era acest anonim, nu putem lămuri deocamdată: presupunem că Cipariu, fostul proprietar al manuscrisului lui Clain, copiat de dascălul Popovici și păstrat în Biblioteca Blajului⁴⁷.

Dacă compararea obiceiurilor noastre cu cele romane constituie un specific al epocii, folclorul nostru a avut însă un real folos din acest paralelism încercat de Clain, deoarece, cum am mai spus: el a determinat interesul pentru manifestările populare, îndemnul — indirect — la culegerea și chiar la completarea descrierii unor obiceiuri, așa cum se constată din Calendarul pe 1847⁴⁸. Preocupările folclorice ale lui Damaschin Bojinca, Simion Manguia, Atanasie Marienescu și ale altora, mai vechi sau mai noi decît ei, se datorează, în mare parte, frunțașului școlii ardelenene. Unii, de mai tîrziu, influențați doar de calendarul sibiian, poate că au lucrat chiar fără să mai știe că apropierea între obiceiurile românești și cele romane a fost făcută întîi de Clain!

Privită din acest punct de vedere, teza lui Clain, dovedirea originii romane și prin obiceiurile poporului nostru, deși a fost reluată de urmași, în acea formă de latinism exagerat, a avut totuși o acțiune binefăcătoare asupra desvoltării folclorului românesc în Ardeal. Ei îi datorăm, în parte, progresul considerabil realizat în adunarea și în consemnarea unor informații care altfel ar fi rămas pierdute pentru noi.

La comemorarea a 150 ani de la moartea lui Samuil Micu-Clain, ne bucurăm că în opera lui atît de valoroasă și multilaterală, am putut găsi și material folcloric — chiar mai numeros și mai interesant decît la ceilalți frunțași ai școlii ardelenene. Materialul inedit și felul în care l-a tratat Clain, n-a fost relevat, pînă acum, de nici un cercetător. Bogăția obiceiurilor adunate de el dovedește că a fost foarte atent la manifestările poporului pe care ținea atît de mult să-l ridice.

Numele lui Clain va fi legat, de acum înainte, nu numai de studiile despre limba și istoria poporului său, ci și de cele privitoare la folclorul lui.

⁴⁵ Aici se dă o disertație mai lungă despre jocul călușarilor. E o «urmă din anul trecut», volum pe care nu l-am putut vedea. În același Calendar, pe anul 1848, găsim articolul: «Despre oarecare obiceiuri observate (păzite) la însurăciunea Romanilor, obiceiuite și între Romîni mai cu seamă din Ardeal». Iar în calendarul pe anul 1849, articolul: «Despre unele obiceiuri observate (ținute) la îngropăciunea Romanilor, păstrate pînă în ziua de astăzi și la Romîni». Pentru Calendarul amintit, acestea au fost luate aproape în întregime de la D. Bojinca, *Anticele Romanilor*, Buda, 1832, partea I, pp. 201—215; partea II, pp. 207—220. Pentru însemnătatea lui Bojinca în cercetarea folclorului românesc, cf. și Ion Breazu, *Folclorul revistelor «Familia» și «Șezătoarea»*, Sibiu, 1945 p. V-VI și pas.

⁴⁶ Iată numai cîteva exemple:

În manuscrisul lui Clain

«Era la Romanii cej vechi de la Roma in ziua cea dintîi a lui Ianuarie sãrbãtoarea Iononii Dumnezeoia nuntelor...» (p. 141)

«Toamna această zi romîni o cheamã ziua babelor» (p. 143).

«... pun... armindenii... și sîn sãrbãtoare, mãcarcã din rãnduiala bisericescã nu iuste sãrbãtoare» (p. 143)
«... Fac cumini și le aruncã pe case... acela cui a fost numitã cumuna...»

⁴⁷ O dovadă că autorul articolului din Calendar a urmat copia de la Blaj și nu originalul lui Clain, e amănuntul că «brăduleții», obiceiuși la înfrățirile de la Sin-Toader, nu sînt amintiți nici în Calendar, așa precum lipsec și în copia dascălului Popovici.

⁴⁸ Amintim cîteva completări de acest fel apărute acolo: la «Zilele nebunilor» se adaugă și numele latinesc («stultorum feriae»); dimpotrivă, la «Lupercalia» se trece și numele românesc care lipsea: «sãrbãtoarea lupilor», amintindu-se și ordinea zilelor înainte și dupã Filipi. O completare prețioasă a Calendarului e și precizarea în legăturã cu adunarea feciorilor și fetelor la Crãciun: «cînd se împreunã cei de o vîrstã mai mulți laolaltã». Calendarul corectază și numele zilei armindenilor în «sãrbãtoarea umbrãrilor» (Clain scrisese greșit: «umbrelor»).

În calendar

«În ziua cea dintîie a lui Ianuarie Romanii sã obiceiunia a ține sãrbãtoarea Iononii Dumnezeiței nuntelor...»

«Toamna această zi romîni o chiamã ziua babelor».

«... pun armindenii... și sîn sãrbãtoare mãcarcã din rãnduiala bisericescã nu e sãrbãtoare».
«... Fac cumini de flori și le aruncã pe casã... acela, cui a fost numitã cumuna...»

САМУИЛ МИКУ КЛАЙН И ФОЛЬКЛОР

Статья посвящена 150-летию со дня смерти Самуила Мику Клайна и дает важные сведения о первых фольклорных изысканиях у нас в стране.

Хотя Клайн, первый представитель латинского течения в румынской филологии и историографии, не уделял особенного внимания фольклору, он все же интересовался определенными фольклорными проявлениями своего народа и оставил нам в своих рукописях многочисленные сведения о некоторых народных обрядах и обычаях и о их происхождении.

Таким образом в его словаре, законченном в 1801 году, мы встречаем многочисленные фольклорные понятия, объясненные соответствующими выражениями из латинского, немецкого или венгерского языков или же носящие латинские названия. Для румынского фольклора особенный интерес представляют стр. 140—149 из его рукописного труда «Краткие сведения об истории румын», написанного, вероятно, в девяностых годах XVIII века, а может быть даже в 1800 году. IV часть его работы озаглавлена «Оказывается, что дакские румыны родом из Рима».

Клайн выбирает ряд румынских обычаев: «шутовские дни»; обычай побратимства в день св. Федора: зажигание костров; пост в семинкий четверг; Филипповы дни; рождественские гулянки молодежи; культ Венеры; не дошедший до нас обычай, когда парни стреляли в стакан яблочными косточками, чтобы узнать, где они найдут свою суженую; бабы дни; свадебные и похоронные обряды, бросание на крыши из венков из полевых цветов в день Ивана Купалы, день св. Василия; игрища калушаров. Все эти обычаи и обряды, знакомые ему с детства или же более поздних времен, он сравнивает с обычаями и обрядами «римских предков», стараясь таким образом доказать латинское происхождение дакских румын.

Клайн не первый интересовался обычаями и обрядами нашего народа. Приводимый им труд Дель Киаро, как и труды Димитрия Кантемира были ему знакомы.

В те времена представители церкви и духовенства боролись против тех обычаев и суеверий, которые нарушали церковные порядки.

В отличие от них Клайн, хотя и сам был священником, не выражает никакого протеста, а просто констатирует: он выступает как ученый, заботящийся о том, чтобы осветить историческую идею.

Несмотря на увлечение Клайна латинизмом, автор данной статьи считает, что некоторые румынские обряды и обычаи действительно заимствованы от римлян: филипповы дни, злые волчьи дни, (Луперкалии), запрещение шить и пряхть в пятницу, день Венеры и т.д. Остальные обряды и обычаи, перекликающиеся с нашими, передавались от народа народу или же являются фактами полигенеза.

Достоинство записей Клайна заключается не столько в проведении параллели между нашими и римскими обычаями и обрядами, сколько в том, что они сохранили для потомства некоторые старинные и интересные мотивы, обратили внимание общественности на важность и значение народных обычаев и их записывания.

Клайну мы обязаны тем, что в дальнейшем интерес к фольклору проявили такие деятели как Дамаскин Божинка, Симион Манджука, Атанасе Мариенеску и другие.

Отныне имя Клайна будет связано не только с научными трудами по языку и истории родного народа, но и с изысканиями в области фольклора последнего.

SAMUİL MICU-CLAIN

This article published on the occasion of the celebration of 150 years from the death of Samuıl Micu Clain, contains important considerations regarding the first research work on folklore carried out in our country.

Although the works of this foremost representative of the Latinist movement in Roumanian philology and historiography did not deal with folklore in particular, Samuıl Micu Clain however investigated certain folkloristic manifestations of our people, bequeathing valuable manuscripts concerning certain customs and their origin.

His dictionary, concluded in the year 1801 includes several folkloristic notions explained either by their respective terms in Latin, German or Hungarian or by their definition in Latin.

Of still greater interest for Roumanian folklore are the nine pages (140–149) of his work (in manuscript): « Scurtă cunoștință a Istoriei Romînilor » (Brief survey of the history of the Roumanian people) written in the course of the last years of the XVIIIth century, presumably in 1800. The fourth chapter of this work bears the title: « Showing that the [Roumanians] in Dacia are of Roman stock ».

Clain selected a number of Roumanian customs: « Fools' Day », « The initiation ritual of the Saint-Toader brotherhood », « The kindling of the 'hodaite' fires », « The celebration of the first Thursday after Easter », « The celebration of the Philips », « The assembling of young men and girls for the celebration of the Christmas feast with wine and 'victuals' » « The worship of St. Venus — Goddess Friday, » — , « The custom (obsolete to-day) of young men shooting apple-pips into a glass, in order to determine the direction in which they will find their brides », « Old-wives day », « Wedding and funeral rituals », « The flinging of the, sinziene' wreaths over the house tops », « The customs on St. Basil's Day » (New-Year Day), « Palm Sunday », « The Calusar dances ». All these customs met with during his childhood and a later date, were compared by Clain with those of their « Roman forefathers », serving to prove the Latin origin of the Roumanian population in Dacia.

Clain is not the first to show interest for the customs of our people. Del Chiaro quoted by him, as well as Dimitri Cantemir's work were known to Clain.

Numerous ministers of the Church at the time took a stand against these customs and superstitions that were inconsistent with the rules of the Church.

In opposition to the latter, Clain — though a clergyman himself — made no objection on this ground, confining himself to an unbiased recording of these customs.

His arguments, set forth with scientific accuracy aim only at demonstrating a historical conception.

The author of the article shares the view that, despite Clain's exaggerations in his Latinist tendencies, some of the Roumanian customs quoted by Clain might afford an evidence of their Roman origin such as: « The Phillips' Day », 'Lupervalis' (evil wolf-days), « The interdiction of sewing and spinning on Fridays (Venus's Days), (in Roumanian Friday is called Venus's Day). The parallelism with some of the other Roman festivities and holidays are examples of transmissions from one nation to the other or cases of polygenesis.

The importance of Clain's remarks reside not in the demonstration of the similarity with certain Roman customs and feasts but rather in the accurate recording of old and interesting motives. He was furthermore one of the first to call the attention upon the import and significance of the people's customs and the utility of their collection. Clain roused the interest for folklore in some of his successors such as Damaschin Bojinca Simion Manguica, Atanasie Marienescu and others.

Clain's name will henceforward no longer be confined to the history of the Roumanian nation and language but will also be linked with his signal contribution to the study of Roumanian folklore.